West Bengal State University B.A./B.Sc./B.Com. (Honours, Major, General) Examinations, 2012

Duration : 3 Hours

iv)

लोके धैयदिप्रियं न व्रवीषि ।

Maximum Marks: 100

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable. The figures in the margin indicate full marks.

UNIT – I

(Marks: 10)

1.	a)	Define and illustrate any <i>three</i> of the following : 3×3		
		নিম্নলি	খিত যে কোন তিনটি ছন্দের লক্ষণসহ উদাহরণ দিন ঃ	
		तोटक,	द्रुतविलम्बित, वंशस्थविल, रुचिरा, स्रग्धरा ।	
	b)	Scan and define any two of the following metres :		$2 \times 2 = 4$
		নিম্নলিখিত যে কোন দুটির গণবিভাগপূর্বক ছন্দ নির্ণয় করুন :		
		i)	विश्वासोपरामादभिन्नगतय: शब्दं सहन्ते मृगाः	
		ii)	जनाकीर्णं मून्ये हुतवहंपरीतं गृहमिव ।	
		iii)	स्वमेतं हृदं जीवनं लिप्समानः	

SANG (GEN)-01

58

UNIT – II

(Marks: 10)

2.	a)	Decli	nc any five of the following	$5 \times 1 = 5$		
		নিম্নলিখিত যে কোন পাঁচটির শব্দরূপ নির্ণয় করুন ঃ				
		i)	नर in षष्ठी द्विवचन			
		ii)	मुनि in तृतीया बहुवचन			
		iii)	पितृ in सप्तमी बहुवचन			
		iv)	नदी in द्वितीया द्विवचन			
		v)	गुणिन् inं चतुर्थी एकवचन			
		vi)	युष्मद् in प्रथमा द्विवचन			
		vii)	सर्व (स्त्री) in सप्तमी एकवचन			
		viii)	त्रि (पुं) in द्वितोया ।			
	b)	Conj	ugate any <i>five</i> of the following :	$5 \times 1 = 5$		
		নিম্নলিখিত যে কোন পাঁচটির ধাতুরূপ লিখুন ঃ				
		i)	पच् in लट् 2nd person singular			
		ii)	अस् in लङ् 1st person dual			
		iii)	हन् in लोट् 3rd person plural			
		iv)	क्रो in विधिलिङ् 1st person dual			
		v)	पर in लृट् 2nd person singular			
		vi)	गम् in लट् 1st person dual			
		vii)	सेव् in विधिलिङ् 3rd person singular.			

6

59

UNIT – III

(Marks : 40)

3. a) Discuss the significance of the 'dream-sequence' in the drama, svapnavāsavadattam. 12

স্বপ্নবাসবদত্তম নাটকে স্বপ্নদুশ্যের তাৎপর্য আলোচনা করুন ।

OR

What is your idea on Bhasa's style of writing, as dramatist ? Discuss.

নাট্যকার ভাসের রচনারীতি সম্পর্কে আপনার মতামত কি ? আলোচনা করুন

OR

Write a comparative note on the characters of Vasavadatta and Padavavati. বাসবদত্তা ও পদ্মাবতী চরিত্রের তুলনামূলক আলোচনা করুন ।

b) Translate into Bengali or English any one of the following :

নিম্নলিখিত যে কোন একটির বাংলা অথবা ইংরাজিতে অনুবাদ করুন।

परिहरतु भवान् नृपापवादं

न परुषमाश्रमवासिषु प्रयोज्यम् ।

नगरपरिभवान् विमोक्तुमेते

वनमभिगम्य मनस्विनो वसन्ति ॥

कार्यं नैवार्थेर्नापि मोगैर्न वस्त्रै

नहिं काषयं वृत्तिहेतोः प्रपन्न: ।

धीरा कन्येयं दृष्टधर्मप्रचारा

शक्ता चारित्रं रक्षितुं मे भगिन्या: ॥

c)

Write short notes on any two of the following : $2 \times 3 = 6$ যে কোন দুটির সংক্ষিপ্ত টীকা লিখুন ঃ अवन्तिका । i) घोषवती । ii) दर्शक । iii) iv) रुमण्वान् । Explain any one of the following verses : $1 \times 7 = 7$ যে কোন একটি শ্লোকের ব্যাখ্যা করুন : पूर्वं त्वयाप्यभिमतं गतमेवमासी i) च्छ्लाघ्यं गमिष्यसि पुनर्विजयेन भर्तुः । कालक्रमेण जगतः परिवर्तमाना 5. चक्रारपङ्क्तिरिव गच्छति भाग्यपङ्क्ति: ॥ दुःखं त्युक्तं बद्धमूलोऽनुरागः ii) स्मृत्वा स्मृत्वा याति दु:खं नवत्वम् ।

यात्रा त्वेषा यद् विमुच्येह वाष्पं

प्राप्तानृण्या याति बुद्धिः प्रसादम् ॥

SANG (GEN)-01

4. a) Who was S'ukanāsa ? Discuss in brief his advice, according to your text :

2 + 8 = 10

5

শুকনাস কে ? পাঠ্যাংশ অনুসারে তাঁর উপদেশ আলোচনা করুন ।

OR

Write a note on Banabhatta's literary style.

বাণভট্টের রচনারীতি সম্পর্কে আলোচনা করুন।

b) Translate into English *or* Bengali any *one* of the following passages

নিম্নলিখিত যে-কোন একটি অনুচ্ছেদ বাংলা অথবা ইংরাজিতে অনুবাদ করুন ঃ

- मनसा देवताध्यारोपण प्रतारणासद्भूत-सम्भावनोपहताश्चान्तः प्रविष्टापर-भुज-द्वयमिवात्म-बाहुयुगलं सम्भावयन्ति । त्वगन्तरित-तृतीयलोचनं स्वललाटमाराङ्कनो ।
- सर्वथा, तमभिनन्दन्ति, तमालपन्ति, तं पार्श्वे कुर्वन्ति योऽहर्निशमनवरतमुपरचिताञ्जलिर धिदैवतमिव विगतान्यकर्तव्यः स्तौति, यो वा माहात्म्यमुद्धावयति

$\mathbf{UNIT} - \mathbf{IV}$

(Marks: 15)

5. a) Account for the case-endings in any *six* of the folloiwing underlined words $6 \times 1 = 6$

নিম্নরেখ যে কোন ছয়টি পদের কারক বিভক্তি নির্ণয় করুন ঃ

- i) गोप: गां दोग्धि पय:
- ii) कृष्णस्य कृति: ।
- iii) अधिशेते वैकुण्ठं हरि: ।
- iv) माथुरा: पाटलिपुत्रकेभ्य: आद्यतरा: ।

SANG (GEN)-01

- v) इन्द्राय वषट् ।
- vi) जटाभिः तापसः ।
- vii) भक्ताय धारयति मोक्षं हरि:
- viii) यवेभ्य: गां वारयति राम:
- ix) चैत्रात् पूर्व: फाल्गुन: ।
- x) गोषु दुह्यमानासु गतः ।
- b) Illustrate the uses of any *two* of the following : $2 \times 2 = 4$

 $2 \times 1 = 2$

- নিম্নলিখিত যে-কোন দুটি প্রয়োগের উদাহরণ দিন ঃ
- i) यतश्च निर्धारणम् ।
- ii) षष्ठी शेषे ।
- iii) तुमर्थाच्च भाववचनात् ।
- iv) सहयुक्तेऽप्रधाने ।
- c) Join any *two* in Sandhi

যে-কোন দুটির সন্ধি করুন ঃ

- i) देव + ऋषि: ।
- ii) उत् + हत: ।
- iii) पतन् + तरु: ।
- iv) नि: + रस: ।

যে কোন তিনটির সন্ধি বিচ্ছেদ করুন ঃ

i) निष्काम:

ii) वञ्चयति

iii) हस्रशागत:

iv) प्रातरेव

v) शयनम्

vi) स्वागतम्

$\mathbf{UNIT} - \mathbf{V}$

(Marks: 25)

6. Translate the following passage into Sanskrit :

নীচের অনুচ্ছেদটি সংস্কৃতে অনুবাদ করুন ঃ

Then Raghu had a son. Ilis name was Aja. After sometime, when he found that his son had the right age for marriage, he sent him to participate in the swayamvara of Indumati of the Vidarbha country.

তারপর রঘু এক পুত্র লাভ করলেন । তার নাম অজ । কিছুকাল পর যথন তিনি দেখলেন, যে তাঁর পুত্রের বিবাহের উপযুক্ত বয়স হয়েছে, তথন তিনি তাকে বিদর্ভ দেশের ইন্দুমতীর স্বয়ংবরে যোগদান করবার জন্য পাঠিয়ে দিলেন

OR

Once a dog was walking along the riverside, with a piece of meat in this mouth. Then, seeing his own reflection in the river-water, he thought — There is another dog walking with a piece of meat. He jumped into the water to take that meat.

একদা একটি কুকুর একটি মাসংখণ্ড মুখে নিয়ে নদীর ধার দিয়ে যাচ্ছিল । তখন নদীর জলে তার নিজের প্রতিবিশ্ব দেখে, সে ভাবল — আরেকটি কুকুর মাংসখণ্ড নিয়ে যাচ্ছে । সে ঐ মাংসটি নেওয়ার জন্য নদীতে ঝাঁপ দিল ।

10

7. Read the following passage and answer the following questions in Sanskrit 15

নীচের অনুচ্ছেদটি পড়ে প্রদত্ত প্রশ্নগুলির সংস্কৃতে উত্তর দিন ঃ

अस्ति दाक्षिणात्ये जनपदे महिलारोप्यं नाम नगरम् । तत्र अमरशक्तिर्नाम राजा वभूव । तस्य त्रयः पुत्राः परमदुर्मेधसो वसुशक्तिरुग्रशक्तिरनेकशक्तिश्चेति वभूवुः । अथ राजा तान् शास्त्रविमुखानालोक्य सचिवानाहूय प्रोवाच — भोः ज्ञातमेतद् भवद्भिः यन्ममैते पुत्राः शास्त्रविमुखा विवेकरहिताश्च । तदेतान् परयतो मे महदपि राज्यं न सौख्यम् आवहति ।

i)	कुत्र आसीत् महिलारोप्यम् ?	2
ii)	कः आसीत् महिलारोप्यस्य नृप: ?	2
iii)	नृपस्य के नाम पुत्रा अभवन् ?	3
iv)	राजा कथं कान् आहूय प्रोवाच ?	3
v)	राजा किम् प्रोवाच ?	5